

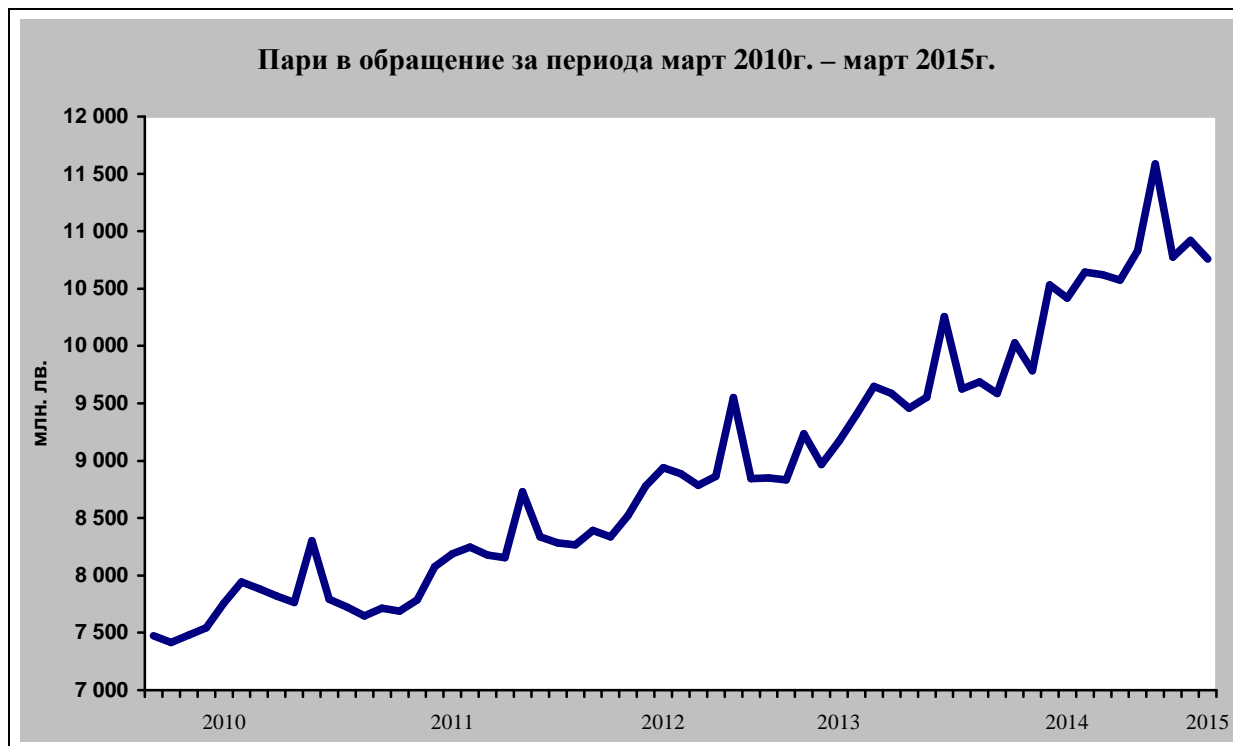
ЕМИСИОННО-КАСОВА ДЕЙНОСТ НА БНБ

януари – март 2015 г.

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

В края на март 2015 г. парите в обращение¹ достигнаха 10 757.8 млн. лв. За едногодишен период от края на март 2014 г. те нараснаха с 1170.9 млн. лв., или с 12.21%. През предходния едногодишен период (март 2013 г. – март 2014 г.) нарастването беше по-ниско както по абсолютна стойност, така и в процентно съотношение, съответно със 754.9 млн. лв., или с 8.55%.

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г.

През първото тримесечие на 2015 г. в динамиката на парите в обращение се наблюдаваше ясно очертана сезонност, като за този период от годината е характерен отрицателен емисионен резултат спрямо края на предходната година. От началото на 2015 г. парите в обращение намаляха с 829.1 млн. лв., или със 7.16%. Намалението им е с 0.65 процентни пункта по-голямо от отчетеното през същия период на 2014 г. През първото тримесечие на 2015 г. необичайно за този период на годината месечно нарастване отбелязаха парите в обращение през февруари, а реализираният положителен темп спрямо края на януари беше 1.33%.

Пари в обращение (млн. лв.)

	31.III.2014	31.XII.2014	31.III.2015	Изменение	
				в %	в %
	1	2	3	к.(3-1)/1	к.(3-2)/2
ПАРИ В ОБРАЩЕНИЕ - общо, в т.ч.	9 587.0	11 586.9	10 757.8	12.21	-7.16
<i>Банкноти</i>	9 374.5	11 354.8	10 524.0	12.26	-7.32
<i>Разменни монети</i>	206.1	225.5	227.2	10.24	0.77
<i>Възпоменателни монети</i>	6.4	6.6	6.7	4.85	0.58

В края на март 2015 г. дялът на банкнотите в парите в обращение е 97.83%. През първото тримесечие на годината той е намалял с 0.17 процентни пункта в сравнение с дела, отчетен към края на 2014 г. За едногодишен период нарастването е с 0.05 процентни пункта.

Към 31 март 2015 г. дялът на разменните монети в парите в обращение е 2.11%. През първото тримесечие той е нараснал с 0.17 процентни пункта, а за едногодишен период е намалял с 0.04 процентни пункта.

В края на март 2015 г. дялът на възпоменателните монети в парите в обращение е 0.06%, колкото в края на 2014 г.

В изпълнение на монетната си програма за 2015 г. и на основание чл. 25, ал. 1 от ЗБНБ през първото тримесечие на 2015 г. Българската народна банка пушна в обращение

сребърна възпоменателна монета с вграден медальон „100 години българско кино“. Монетата е с номинална стойност от 10 лева.

В края март 2015 г. средната по стойност банкнота в обращение възлезе на 29.36 лв., което представлява увеличение с 0.73 лв. спрямо края на 2014 г. За едногодишен период стойността ѝ е нараснала с 0.87 лв. вследствие на изпреварващите темпове на растеж на броя на високите купюри (50 и 100 лева) в паричното обращение. В процентно изражение нарастването на средната банкнота е съответно с 3.05%.

Средната по стойност разменна монета в обращение запазва стойността си от 0.13 лв., достигната в края на 2014 г.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение

В края на първото тримесечие на 2015 г. в обращение са 358.5 млн. броя банкноти, които са с 38.2 млн. броя, или с 9.63% по-малко в сравнение с края на декември 2014 г. В стойностно отношение намалението им спрямо същия период е 7.32% (830.9 млн. лв.), като в края на март 2015 г. общата стойност на банкнотите в обращение възлиза на 10 524.0 млн. лв.

За едногодишен период общият брой на банкнотите в обращение нарасна с 29.4 млн. (8.94%), а стойността им съответно с 1149.5 млн. лв. (12.26%). Основен дял в годишното нарастване по стойност на банкнотите в обращение заемат купюрите от 100 и 50 лева.

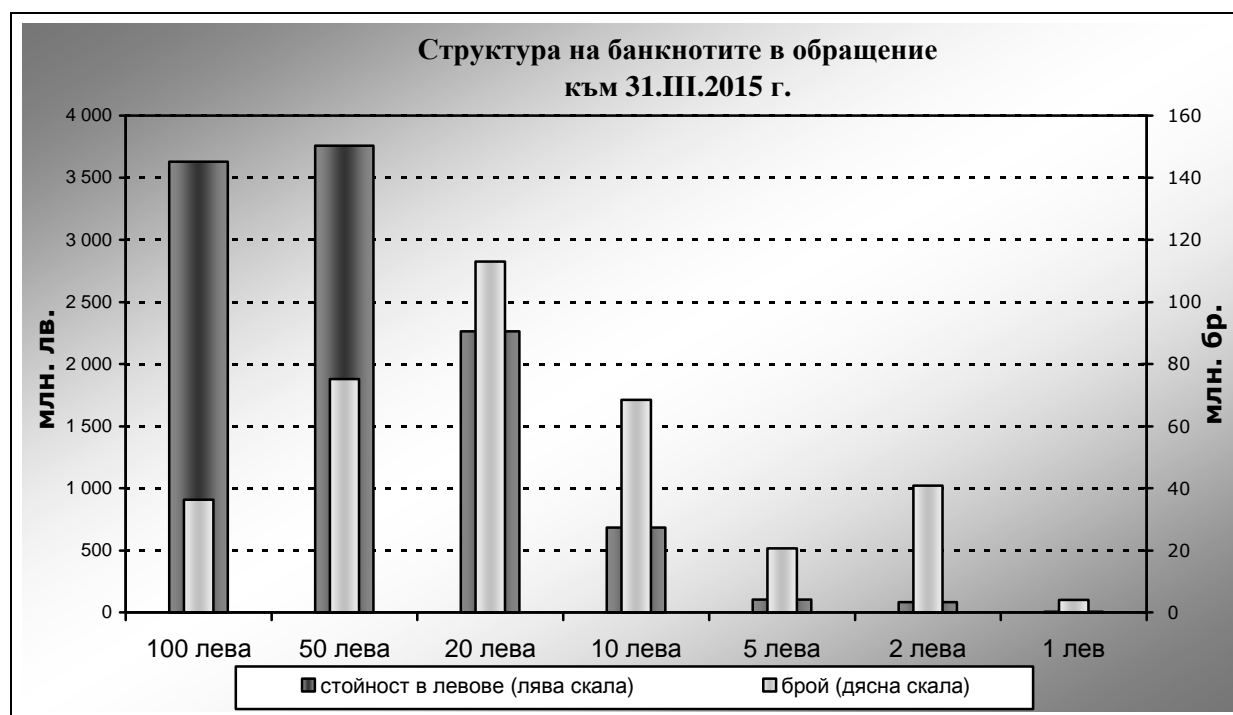
Спрямо края на предходното тримесечие в структурата на банкнотите в обращение по стойност намалява дялът на банкнотите от купюри 10 и 20 лева, съответно с 0.73 и 1.03 процентни пункта, а нараства на купюрите от 2, 50 и 100 лева, съответно с 0.02, 0.56 и 1.18 процентни пункта. Няма промяна в дела на банкнотите от 5-левовата купюра.

В края на март 2015 г. най-голяма обща номинална стойност в паричното обращение от 3759.5 млн. лв. имат банкнотите от 50 лева, което им отрежда и най-големия дял (35.72%) в структурата по стойност на банкнотите в обращение. С най-малък дял от 0.78% е стойността на банкнотите от 2 лева.

Промените в структурата по брой на банкнотите в обращение през първото тримесечие повтарят тези по стойност. Намалява дялът на купюрите от 10 и 20 лева – съответно с 1.61 и 0.69 процентни пункта, а нараства дялът на купюрите от 2, 5, 50 и 100 лева, съответно с 0.63, 0.13, 0.84 и 0.59 процентни пункта.

С най-голям дял в броя на банкнотите в обращение в края на първото тримесечие на 2015 г. е купюрата от 20 лева, като към 31 март в обращение са 113.0 млн. броя банкноти от тази купюра.

За едногодишен период в структурата по брой на банкнотите в обращение е нараснал дялът на купюрите от 20, 50 и 100 лева, съответно с 0.02, 0.89 и 0.52 процентни пункта. В края на март 2015 г. броят на тези купюри в обращение им отнежда дялове, както следва: 20 лева – 31.54%, 50 лева – 20.97%, и 100 лева – 10.13%. За същия период е намалял дялът на банкнотите в обращение при купюрите от 2, 5 и 10 лева, съответно с 0.40, 0.06 и 0.87 процентни пункта. Дяловете на тези купюри в обращение в края на март 2015 г. са съответно 11.38% за банкнотата от 2 лева, 5.77% за тази от 5 лева и 19.10% за банкнотата от 10 лева.

В края на март 2015 г. общата стойност на разменните монети в обращение е 227.2 млн. лв. В края на първото тримесечие на 2015 г. в обращение са 1801.1 млн. броя разменни монети, които са с 21.7 млн. броя, или с 1.22% повече в сравнение с края на 2014 г. По отношение на стойността им нарастването спрямо края на предходното тримесечие е с 1.7 млн. лв., или 0.77%. За едногодишен период увеличението им по брой възлиза на 157.3 млн. (9.57%), а по стойност на 21.1 млн. лв. (10.24%).

Продължава дългосрочната тенденция на постоянно нарастване на годишна база на общия брой разменни монети в обращение, както и на по-ускореното нарастване на

броя на монетите с нисък номинал в сравнение с останалите. За едногодишен период броят на разменните монети от 1 и 2 стотинки се е увеличил съответно с 46.6 млн. и с 45.4 млн., или с 9.31% и 10.89%. Монетата от 1 лев също запазва високия си годишен темп на растеж през последните години, като към края на март 2015 г. спрямо края на март 2014 г. броят им в обращение нараства с 11.66%. При останалите номинали нарастването на годишна база е в границите от 8.27% за монетите от 20 стотинки до 9.93% при монетите от 50 стотинки.

През първото тримесечие на 2015 г. дялт на монетите от 1 и от 2 стотинки в общия брой монети в обращение е нараснал в сравнение с края на 2014 г., съответно с 0.11 и 0.16 процентни пункта. За същия период при монетите от 5, 10, 20 и 50 стотинки е отбелязано намаление на дяловете им в интервала от 0.02 до 0.11 процентни пункта. През разглеждания период монетата от 1 лев запазва дела си от края на 2014 г. – 5.65%.

В края на март 2015 г. с най-голям дял по брой на монетите в обращение е монетата от 1 стотинка – 30.38%, а с най-малък дял е броят на разменните монети от 50 стотинки (4.80%).

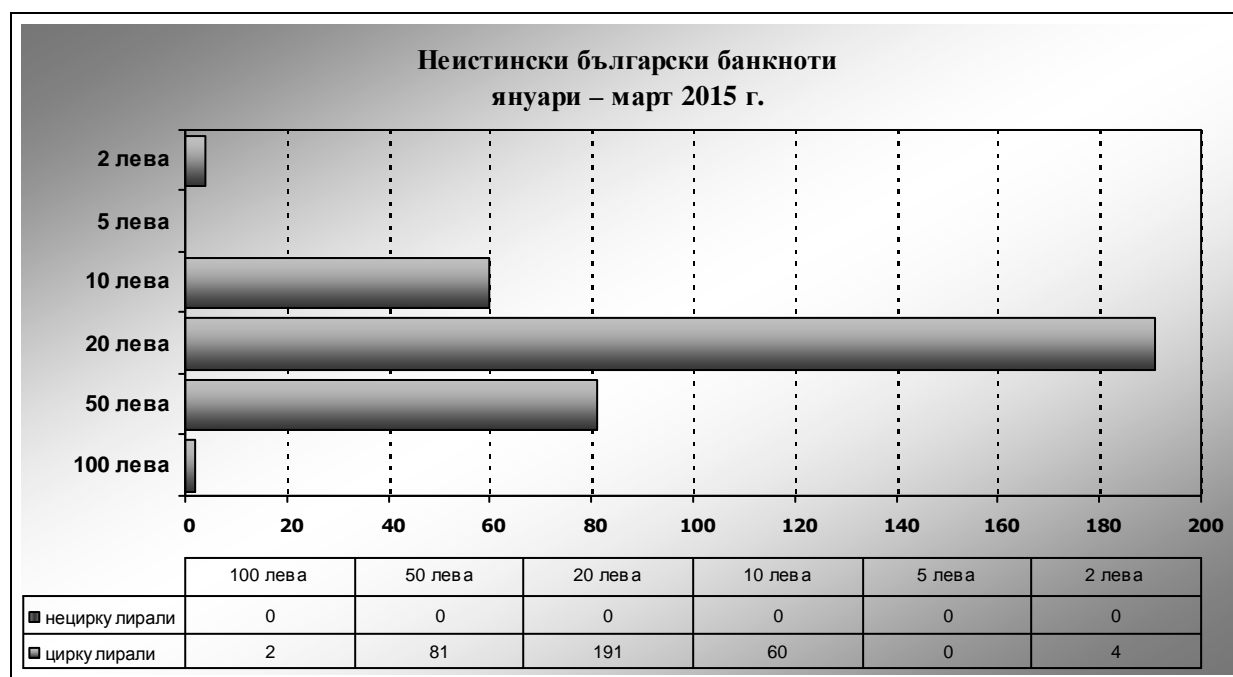
За едногодишен период динамиката на монетите по отношение на техния брой като цяло следва своята дългосрочна тенденция, характеризираща се с постоянно нарастване на броя на монетите от всички номинали в паричното обращение.

За едногодишен период най-много се е увеличил дялът на монетите от 2 стотинки – с 0.31 процентни пункта (от 25.39% на 25.70%). Увеличени са и дяловете на монетите от 50 стотинки и 1 лев, съответно с 0.02 и 0.11 процентни пункта. Дяловете на останалите номинали за едногодишен период са намалели, като намалението е в границите от 0.07 до 0.14 процентни пункта. В края на март 2015 г. съвкупният дял на монетите с по-ниска номинална стойност (1, 2 и 5 стотинки) в общия брой монети в обращение достигна 67.49%, което представлява увеличение с 0.14 процентни пункта от отчетения към края на март 2014 г. дял от 67.35%

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

През периода януари – март 2015 г. в Националния център за анализ (НЦА) на БНБ са задържани общо 338 броя неистински български банкноти, циркулирали в паричното обращение. Спрямо четвъртото тримесечие на 2014 г. задържаните през първото тримесечие на настоящата година неистински български банкноти са повече със 17 броя, или с 5.30%.

Относителният дял на задържаните през първото тримесечие неистински банкноти от общия брой на банкнотите в обращение към края на март 2015 г. възлиза на 0.000094%.

От общия брой на задържаните през първото тримесечие на 2015 г. неистински български банкноти най-много са от купюрата от 20 лева (56.51%), като те представляват 0.000169% от общия брой на банкнотите от тази купюра в обращение в края на март

2015 г. Делът на неистинските банкноти от купюри 10 и 50 лева е съответно 17.75% и 23.96% от общо задържаните неистински банкноти през първото тримесечие. Задържани са общо 6 броя неистински банкноти от 2 и 100 лева с общ дял 1.78% от всички задържани през разглеждания период неистински банкноти. В НЦА не са регистрирани неистински банкноти от 5-левовата купюра .

В периода януари – март 2015 г. бяха регистрирани и задържани общо 193 броя неистински български разменни монети, от които 78 от 1 лев и 115 от 50 стотинки.

В изпълнение на законовите си функции по извършване на експертна оценка на чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България, през първото тримесечие на 2015 г. в БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 568 броя евро, 156 броя щатски долари и 53 броя банкноти от други чуждестранни валути.

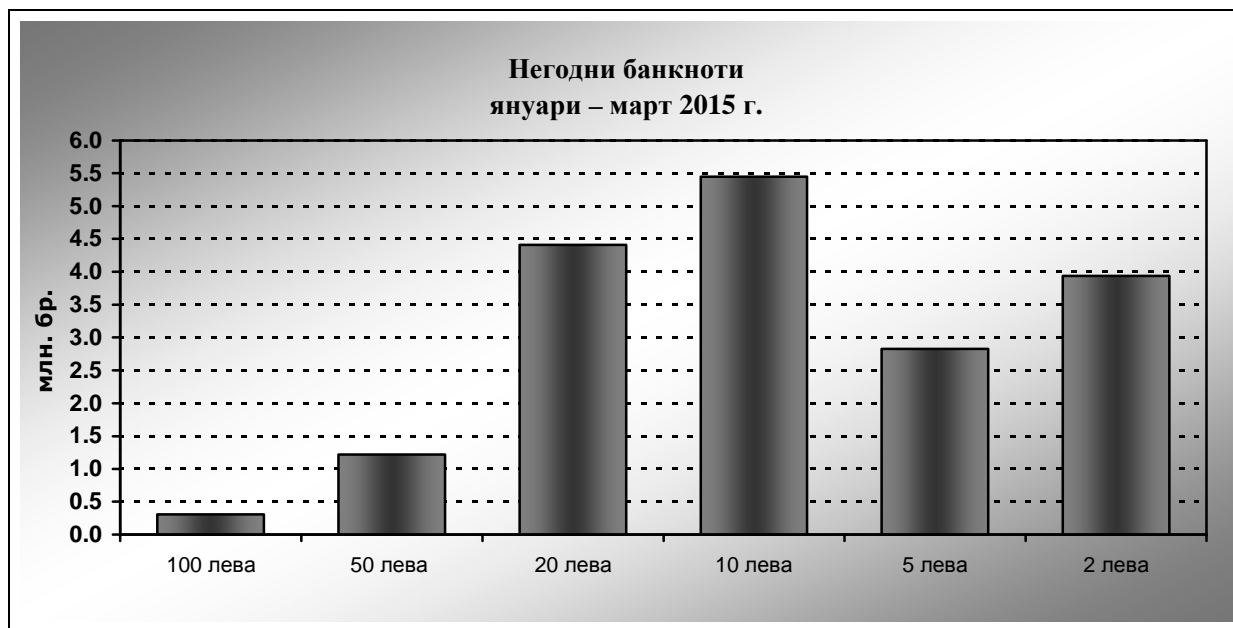
III. Негодни банкноти и разменни монети²

От общия брой проверени за истинност и годност банкноти през периода януари – март 2015 г. като негодни за последващо използване в паричното обращение са отделени 18.1 млн. броя банкноти. Те са с 0.9 млн. броя (4.53%) по-малко в сравнение с данните за отделените негодни банкноти през първото тримесечие на 2014 г. Спрямо четвъртото тримесечие на 2014 г. отделените като негодни банкноти са повече със 7.0 млн. броя, или с 63.03%.

За период от една година (март 2014 г. – март 2015 г.) отделените като негодни банкноти са 60.4 млн. броя, което е с 13.2 млн. броя (17.98%) по-малко в сравнение с отделените през предходния едногодишен период (март 2013 г. – март 2014 г.).

---

² Това са българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като негодни и подлежат на унищожаване.

При машинната обработка на банкнотите най-голям дял на отделените като негодни в общия брой банкноти са от 10-левовата купюра (30.02%). Делът на отделените като негодни банкноти от купюри 2, 5 и 20 лева е съответно 21.72%, 15.56% и 24.31%. С по-малки дялове са банкнотите от купюри 100 и 50 лева, съответно 1.68% и 6.72%.

През първото тримесечие на 2015 г. при обработката на разменни монети в БНБ като негодни са отделени 375.2 хил. броя. Спрямо същия период на предходната година техният брой нараства със 73.4 хиляди, или с 24.31%. Общият брой на отделените през първото тримесечие на 2015 г. като негодни за паричното обращение разменни монети са с 39.3 хиляди, или с 11.70% повече в сравнение с отделените през четвъртото тримесечие на 2014 г.

